
Публикуван на: 05-03-2008

Източник: [Портал Европа](#)

Европейският парламент разполага с важни правомощия за контрол върху дейностите на Европейския съюз.

Право на петиция на гражданите: Всички европейски граждани имат право да представят петиция пред Парламента и да поискат възстановяването на щети, когато това касае полето на действие на Европейския съюз. Европейският парламент назначава също така **омбудсман**, който разглежда оплакванията на гражданите срещу институции или органи на общността с цел разрешаване на спора по взаимно съгласие. Откъм **разследвания**, спрямо държавите-членки Европейският парламент разполага с правото да създава анкетни комисии при случаи на нарушения или на недобро приложение на правото на Общността. Подобна комисия бе създадена по време на кризата, предизвикана от болестта "луда крава", което доведе до създаването на Европейска ветеринарна агенция. Парламентът има право на **обжалване** пред Съда на Европейските общности - например да иска обявяване на нищожността на законодателен акт, който би накърнил парламентарните прерогативи. Също ЕП може да обжалва чрез процедура относно неизпълнение на задълженията по прилагане на европейското законодателство от Комисията или от Съвета на Европейския съюз.

Европейският парламент разполага с право на **финансов контрол** в областта на икономиката и на паричните въпроси. Председателят, заместник-председателят и членовете на Съвета на директорите на Европейската централна банка трябва да бъдат одобрени от Парламента преди да бъдат назначени от Съвета. Председателят на ЕЦБ представя годишен отчет на пленарно заседание на ЕП.

Приходите и разходите в **Бюджета на Европейския съюз** трябва задължително да бъдат уравновесени. Самият Европейски съюз не събира данъци. Поради тази причина бюджетът на Европейския съюз се финансира от четири източника на "собствени средства", които държавите-членки предоставят след консултация с Европейския парламент. Четирите източника на "собствени средства" са, както следва: мита - около 10% от приходите, Земеделски такси - около 1% от приходите, вноски от страните членки от приходите от ДДС - 14% от приходите, "Брутен национален доход" (приносът на всяка държава-членка, изчислен според участието ѝ в БНД на Общността, като максималният процент е 1,27%) - около три четвърти от всички средства.

Бюджетът на самия Европейски парламент се равнява на един процент от общия бюджет на ЕС или на една пета от общите административни разходи на всички европейски институции. Бюджетът на Европейския парламент за 2006 г. е 1,32 млрд. евро - 44 на сто от тази сума се отделят за разходи за персонала, най-вече за заплати за 5800-е служители, работещи в администрацията и по-малка част - в политическите групи. Около 21 на сто от бюджета на ЕП се отделят за разходи за членовете на ЕП, включващи разходи за пътувания, офиси и лични асистенти. Разходите за сградите на ЕП възлизат на 9 на сто от бюджета за 2006 г., а по 5 на сто - за информационната дейност и продукти, както и за информационните технологии и телекомуникации. За политическите групи се отделят 4 на сто от бюджета. Процедурата по съставяне на бюджета на ЕП обикновено започва през февруари с предложение от Генералния секретар за приоритетните цели и

необходимите ресурси за следващата година. На тази основа, Бюрото на Парламента приема т.нар. предварителни проекто-прогнози и ги предава на Комисията по бюджетите. Член на тази комисия изготвя доклад, който след това се гласува от комисията. В него се определят приоритетите за работата на Парламента и се включват предложените за бюджета цифри. На базата на този доклад, обикновено през май, Парламентът одобрява бюджетните прогнози. След това те се включват в Проекта за бюджет на ЕС, който се изменя и одобрява от Парламента на две четения, като второто се провежда през декември.

Европейският парламент упражнява **демократичен контрол** над Европейската комисия, като дейността на Съвета също е подложена в известна степен на парламентарен контрол.

Председателят на **Комисията** се посочва от Съвета, който взима решение с мнозинство на гласовете. Парламентът приема или отхвърля предложения кандидат. Впоследствие, в съгласие с посочения председател, държавите-членки номинират членове на Комисията. Комисията, в нейната цялост, трябва наново да бъде одобрена от Парламента. Парламентът разполага с правото да гласува вот на недоверие на Комисията. Това е основно право, с което членовете на Европейския парламент осигуряват демократичния контрол в Европейския съюз. Комисията следователно може да бъде принудена да подаде оставка. Комисията представя редовно доклади пред Парламента като например: Годишен доклад на Комисията относно функционирането на Общностите, Годишен доклад относно прилагането на бюджета и др. При разглеждането на тези доклади Европейският парламент упражнява своето право на експертно мнение. Парламентът разполага с право на политическа инициатива. Той може да поиска от Комисията да внесе предложение пред Съвета на Европейския съюз. Внасянето от членовете на ЕП на въпроси за устен или за писмен отговор от Съвета или Комисията е начин за упражняване на контрол от страна на Европейския парламент.

Европейският съвет обединява държавните и правителствените глави и заседава не повече от четири пъти на година. Всяка държава председателства за шест месеца Европейския съвет на ротационен принцип. Европейският съвет дава нужния импулс за развитието на Европейския съюз и определя общите насоки и политически приоритети, като се съобразява с препоръките на Европейския парламент. Всяка среща на върха започва с изявление на Председателя на Европейския парламент, който излага основната позиция на неговата институция по различни въпроси, които ще бъдат обсъдени от държавните и правителствени глави. След всяка среща на върха, председателят на Европейския съвет представя доклад пред Парламента и подема дискусия с членовете на ЕП. Съветът на ЕС се обръща за консултация към Европейския парламент по основните аспекти и ориентации на Общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС). От своя страна, Парламентът може да отправи към Съвета въпроси и препоръки за развитието във външната политика и политиката на сигурност.

Още външнополитически дейности - чрез своята комисия по външни работи, Европейският парламент поддържа постоянна връзка с Върховния представител на ЕС по въпросите на общата външна политика и политика на сигурност, както и с члена на Европейската комисия, който отговаря за външните отношения. Освен това Парламентът дава своето одобрение при присъединяването на нови държави-членки към Европейския съюз и е консултиран относно международните споразумения като например споразуменията за асоцииране или за търговско сътрудничество между Съюза и трети страни.

Европейският парламент способства за това, Европейският съюз да играе съществена роля в процеса на **глобализация**. Европейският парламент взема активно участие в дискусиите по тези

теми и следи отблизо преговорите в рамките на Световната търговска организация (СТО), за да може да дава своето одобрение относно резултатите от преговорите, водени от Европейския съюз в рамките на СТО, както и да отправя препоръки към Европейската комисия, която е основният преговарящ за Европейския съюз.

Защитата правата на човека по света е основен приоритет за Европейския парламент. Неговата комисия по външни работи се занимава пряко със защитата правата на човека в държавите извън Европейския съюз. Всяка година Европейският парламент представя доклад относно положението на правата на човека в трети страни, както и доклад за спазването на правата на човека в самия Европейски съюз. Европейският парламент е информиран от Съвета за всяко решение относно отмяна на споразумения с дадена страна в името на защитата правата на човека. По този начин Парламентът може да оказва натиск над определени държави с цел освобождаването на политически затворници или присъединяването на тези държави към международните ангажменти в областта на защитата правата на човека. По време на всяка месечна пленарна сесия в Европейския парламент се състоят дебати във връзка със случаи на нарушаване правата на човека, демокрацията и правовата държава. Парламентът прие серия от резолюции, които осъждат правителствата, нарушаващи правата на човека.